

JUNI 2025

Hoorrecht voor leerlingen op het ontwikkelingsperspectief (OPP)

FACTSHEET

Inhoudsopgave

Introductie	01
Wie, wat en wanneer?	02
1. Uitgangspunt	02
2. Voor wie geldt het hoorrecht?	02
3. Wie gaan in gesprek?	03
4. Op welke manieren kan je in gesprek over het OPP?	04
5. Wanneer moet het gesprek plaatsvinden?	05
6. Wat moet de school vastleggen?	05
Privacy	06
Leerlingen en ouders	07
7. Hoe ver moet de inspraak van de leerling gaan?	07
8. Kunnen ouders of leerlingen bezwaar maken?	07
9. Wat als de leerling of ouders wensen hebben die de school niet kan honoreren?	08
Rollen en taken swv's en schoolbesturen	08
Mogelijke toekomstige uitbreiding van het hoorrecht	09
Meer informatie	09
Goede voorbeelden van hoorrecht in de praktijk	10

Introductie

De bedoeling van hoorrecht op het OPP vanaf 1 augustus 2025¹ is het versterken van de positie van leerlingen. Het betrekken van leerlingen bij het ontwikkelingsperspectief (OPP) kan mooie inzichten opleveren.

Dit factsheet biedt aanknopingspunten om het hoorrecht eenvoudig, praktijkgericht en inspirerend in te voeren in de school.²

¹Bekijk de visual van OCW van Wet versterking positie ouders en leerlingen.

²Waar school staat wordt formeel het bevoegd gezag bedoeld.

Wie, wat en wanneer?

1. UITGANGSPUNT

Het hoorrecht is het recht van leerlingen om mee te praten en mee te denken over hun ontwikkelingsperspectief en de ondersteuning die zij op school krijgen. Dit hoorrecht geldt voor alle onderdelen van het ontwikkelingsperspectief (OPP). Het gaat dus niet alleen over het handelingsdeel (hoe en welke interventies worden ingezet), maar bijvoorbeeld ook over de onderwijsbehoeften en het uitstroomperspectief. Het hoorrecht is verplicht vanaf 1 augustus 2025. Ontwikkelingsperspectieven die zijn opgesteld voor die datum hoeven niet opnieuw opgesteld te worden. De gelegenheid tot hoorrecht moet bij die ontwikkelingsperspectieven wel worden geboden als deze worden bijgesteld en geëvalueerd.

2. VOOR WIE GELDT HET HOORRECHT?

Het hoorrecht geldt voor alle leerlingen met een OPP, ongeacht hun leeftijd, cognitieve en sociaal-emotionele vermogens en rijpheid. Dit betekent dat ook kleuters en leerlingen met bijvoorbeeld een verstandelijke of communicatieve beperking recht hebben op inspraak. Het is belangrijk om de vragen en de manier van communiceren aan te passen aan het niveau van de leerling. Het gaat erom dat de leerling in staat wordt gesteld om zijn mening en input te geven over de inhoud en uitvoering van het OPP door met hem/haar in gesprek te gaan.

Afhankelijk van de leeftijd en mogelijkheden van de leerlingen kan dat gaan over wat de leerling zelf denkt nodig te hebben. Vanuit de [handreiking OPP](#)³ zou het gaan om vragen als:

- Bij het overzicht: *wat gaat al goed op school en wat wil je nog meer weten of kunnen?*
- Bij het uitzicht: *wie kan je helpen om je doel te halen (of: om nog meer .... te doen, weten of kunnen)? Waarmee moet ... doorgaan en wat moet die anders doen?*

Bij oudere leerlingen kun je ook vragen naar inzicht: *hoe komt het dat ... je al lukt en ... nog niet?*

³ Bekijk [de handreiking OPP](#)

3. WIE GAAN IN GESPREK?

De bedoeling van het gesprek is om de behoeften van de leerling in het algemeen te bespreken en op basis daarvan samen tot de benodigde ondersteuning te komen. Daarbij zijn onderstaande aandachtspunten belangrijk:

- De wet stelt geen voorwaarden aan degene die het gesprek met de leerling voert. Wel moet de leerling zijn mening **vrijelijk** kunnen uiten en de school moet de leerling daarbij ondersteunen. In de toelichting bij de wet staat hierover: *“Geborgd moet worden dat de leerling vrijelijk, zonder onwenselijke invloeden van anderen, zijn of haar eigen mening kan geven. Om die reden bepaalt de leerling zelf op welke wijze het bevoegd gezag kennisneemt van zijn of haar mening. De leerling kan bijvoorbeeld kiezen om dit rechtstreeks te doen, of met tussenkomst van de ouders of een andere vertegenwoordiger”*.
- Voorafgaand aan het OPP-gesprek helpt het als de leerling goed voorbereid is. De school kan daarbij helpen door vooraf uitleg te geven over wat meepraten over het ontwikkelingsperspectief precies is en welke mogelijkheden hiervoor zijn. In het gespecialiseerd onderwijs (GO) zou je dit bijvoorbeeld kunnen doen door leerlingen (na een uitleg) in subgroepen vragen te laten bespreken.
- Communicatie met de leerling is op basis van vrijwilligheid van de leerling. De school kan niet volstaan met alleen de vraag of de leerling het gesprek wil voeren. De leerling moet goed weten wat het gesprek inhoudt. Het is de plicht van scholen om leerlingen naar hun mening te vragen, maar het is een recht van de leerling om hier geen gebruik van te maken.
- Een OPP-gesprek is een gesprek tussen de leerling en de school. Het doel is dat de stem van de leerling écht gehoord wordt bij beslissingen over het onderwijs- en ondersteuningstraject. Als de leerling het wil kunnen ouders of een andere vertegenwoordiger ook aanwezig zijn bij dit gesprek, maar dan nog stelt de school de vragen zo mogelijk rechtstreeks aan de leerling, zeker bij oudere leerlingen.

4. OP WELKE MANIEREN KAN JE IN GESPREK OVER HET OPP?

In de toelichting bij de wet staat dat *“het bevoegd gezag in gesprek gaat met de leerling over de verschillende onderdelen in het ontwikkelingsperspectief, op een manier die past bij de leeftijd, rijpheid en mogelijkheden van de leerling. De leerling kan in dit gesprek bijvoorbeeld zijn mening geven over de belemmerende en bevorderende factoren voor zijn of haar onderwijsleerproces. Mogelijke vragen zijn hierbij hoe de leerling zich voelt op school en wat hij of zij nodig heeft om zich ten volle te kunnen ontwikkelen”*.

Scholen mogen zelf bepalen hoe ze de gesprekken met leerlingen voeren, zolang het maar voldoet aan de wettelijke eisen. Er is geen verplichte methode, maar de school moet kunnen laten zien dat en hoe de leerling is betrokken. Het is belangrijk om concrete vragen te stellen, de communicatie aan te passen aan de mogelijkheden van de leerling en bijvoorbeeld tekeningen, pictogrammen en andere visualisaties te gebruiken.

Tips voor een goed OPP-gesprek:

- Voor sommige leerlingen [en ouders] kan het helpen om het gesprek visueel te maken/visuele hulpmiddelen te gebruiken. Als je een leerling bijvoorbeeld vraagt foto's te maken van wat hij/zij belangrijk vindt op school, kun je met behulp van de SHOWED-methode (Migchelbrink, F. (2016). De kern van participatief actieonderzoek. Uitgeverij SWP) tot de kern komen van de behoefte van de leerling. Ook [deze visual](#) uit de handreiking OPP is een handig hulpmiddel.
- De school biedt de leerling de ondersteuning die hij nodig heeft. De leerling kan aangeven of hij/zij zijn mening graag geeft in een mondeling gesprek of via een vragenlijst, appen, foto's of bijvoorbeeld een tekening of een filmpje (bijvoorbeeld met een telefoon gemaakt).
- Voer inspraak in in het schoolcurriculum, van jongs af aan. Zo kun je leerlingen goed ondersteunen en trainen in besluitvormingsvaardigheden.
- Je kunt gesprekskaarten inzetten om in kaart te brengen wat leerlingen belangrijk vinden. Let wel op: dit is niet voor iedereen geschikt en het vereist een goede nazorg.
- Veel scholen gebruiken een portfolio. A.d.h.v. een portfolio kan de ontwikkeling heel laagdrempelig en aansprekend worden behandeld en bijgehouden.
- Voor anderstaligen: aanvullend aan bovenstaande maak gebruik van de vertaalapp en/of tolk.

5. WANNEER MOET HET GESPREK PLAATSVINDEN?

Scholen zijn verplicht om de leerling in staat te stellen het gesprek te voeren op drie belangrijke momenten:

1. Bij het opstellen van het OPP – Voordat het wordt vastgelegd.
2. Bij het bijstellen van het OPP – Als er tussentijds wijzigingen nodig zijn.
3. Bij de evaluatie van het OPP – Om te kijken of de ondersteuning nog passend is.

Het OPP wordt ten minste één keer per schooljaar ook met de leerling zelf geëvalueerd. Dit gesprek komt bovenop/is aanvullend op de evaluatie met de ouders. De leerling krijgt de gelegenheid om vrijuit zijn/haar mening naar voren te brengen over het OPP en de ondersteuning die hij/zij nodig heeft. De manier waarop wordt samen met de leerling bepaald.

Nadat overeenstemming is bereikt met ouders voor zover het de individuele begeleiding betreft, kan de school het OPP bijstellen en vaststellen. Dit betekent dus dat er minimaal één OPP-gesprek per jaar plaatsvindt, maar vaker als er wijzigingen in het OPP worden doorgevoerd en als dat wenselijk of helpend is voor de leerling en de uitvoering van de extra ondersteuning.

6. WAT MOET DE SCHOOL VASTLEGGEN?

De wet stelt dat: *“De inbreng van de leerling en hoe deze van invloed is geweest op de vaststelling of bijstelling van het ontwikkelingsperspectief wordt door het bevoegd gezag beschreven in het ontwikkelingsperspectief. De school kan ervoor kiezen een gespreksverslag aan het ontwikkelingsperspectief toe te voegen of in de verschillende onderdelen van het ontwikkelingsperspectief de inbreng van de leerling te verwerken. De school is hier vrij in.”*

De wet verplicht dus geen letterlijk gespreksverslag. Het mag wel. Je kan prima op basis van het gesprek met de leerling en zelfs samen met de leerling komen tot benodigde ondersteuning, zonder dat in het OPP precies staat wat de leerling met je heeft gedeeld. De school moet aantonen dat de leerling is gehoord. Dit kan je doen door de input van de leerling direct te verwerken in de verschillende onderdelen van het OPP. De input van de leerling kan worden opgenomen door bijvoorbeeld de leerling zelf iets te laten opschrijven of tekenen of met foto's. Het is belangrijk dat de stem van de leerling duidelijk terugkomt in het OPP. Het format OPP als bijlage bij de handreiking OPP biedt hier aanknopingspunten voor.

Als een leerling weigert deel te nemen aan het gesprek, moet de school kunnen laten zien dat er een poging is gedaan om de leerling te betrekken.

Privacy

Als een leerling iets aan een leraar of iemand anders van de school vertelt, hoeft dit niet automatisch te betekenen dat dit ook in het OPP moet worden opgenomen. Er is een verschil tussen reguliere mentorgesprekken en OPP gesprekken. Dit moet voor de leerling en school duidelijk zijn. De inhoud kan wel overlappen. Twee aandachtspunten hierbij zijn:

1. Vertrouwelijkheid en sociale veiligheid

Leraren en andere medewerkers van de school hebben de wettelijke plicht om te zorgen voor psychische, sociale en fysieke veiligheid voor alle leerlingen. Het welbevinden van de leerling staat daarbij centraal. Leerlingen kunnen daarbij zaken delen met school, die niet direct gedeeld of vastgelegd worden. De school gaat daar dan vertrouwelijk mee om. De school moet ouders wel informeren over de (leer)vorderingen maar niet over alles wat de leerling vertelt (bv. over de privésituatie⁴).

2. Noodzaak voor ondersteuning

Als de leerling vertrouwelijke informatie deelt tijdens het OPP gesprek die relevant is voor de extra ondersteuning die hij of zij nodig heeft, kan het voor de school noodzakelijk zijn dit op te nemen in het OPP. De school is dit wettelijk verplicht. Citaat uit de nieuwe wet: *“Het bevoegd gezag beschrijft in het ontwikkelingsperspectief de inbreng van de leerling en hoe deze van invloed is geweest op de vast- of bijstelling van het ontwikkelingsperspectief”*. Maar ook dan moet er zorgvuldig worden omgegaan met privacy en moet er samen met de leerling worden gekeken naar wat echt nodig is om op te schrijven in het OPP.

⁴ Zie ook Noëlle Pameijer, Handelingsgericht werken: Samenwerken aan schoolsucces (2017), hoofdstuk 4.7.5: "Wat als een leerling je iets vertelt dat je niet mag doorvertellen?"

Leerlingen en ouders

7. HOE VER MOET DE INSPRAAK VAN DE LEERLING GAAN?

Het hoorrecht is méér dan alleen vragen: "Wat vind je van het plan?" Het gesprek moet gaan over het hele OPP en kan ook gaan over hoe de leerling zich voelt op school, inclusief:

- Wat de leerling wil leren (korte termijn doel) en waar de (oudere) leerling na deze school naartoe wil (lange termijn doel, uitstroom).
- Wat de leerling nodig heeft om goed te kunnen leren.
- Welke factoren belemmerend of juist bevorderlijk zijn voor het onderwijsleerproces.

Het is ook een optie dat de school het OPP opstelt en daarna het geheel voorlegt aan de leerling met de vraag of wat er staat klopt, is wat hij/zij ook belangrijk vindt, of wat hij/zij daar nog op aan te vullen heeft. De wetgever benadrukt dat hoorrecht niet mag worden gezien als een 'afvinklijstje'. Het moet een écht gesprek zijn waarbij de mening van de leerling serieus wordt meegenomen. De Inspectie van het Onderwijs betreft dit ook in het toezicht en zal dus nagaan of en hoe de school leerlingen hoort en betreft bij hun OPP.

8. KUNNEN OUDERS OF LEERLINGEN BEZWAAR MAKEN TEGEN DE HOORRECHTPROCEDURE?

Nee. De wet wijzigt niets ten opzichte van de procedures van de Geschillencommissie passend onderwijs (GPO). Leerlingen kunnen daar geen zaak aanspannen indien ze niet zijn gehoord. Daarbij kijkt de GPO naar het hele proces, waar het hoorrecht vanaf 1 augustus onderdeel van is.

Er is voor gekozen om geen bezwaarmogelijkheid in te bouwen om complexiteit en onnodige juridisering van dit proces te voorkomen. Dat neemt niet weg dat er goed naar de leerling geluisterd moet worden tijdens het hele proces en dat de school aan de wettelijke eisen rondom hoorrecht en het OPP moet voldoen. De GPO richt dus geen bezwaarprocedure in als een leerling niet in staat is gesteld om gehoord te worden. Wel kunnen ouders (en leerlingen van het vo) natuurlijk altijd een klacht indienen bij de LKC of een andere Klachtencommissie waarbij de school is aangesloten.

[Op de website van de GPO staat hier meer over.](#) Er is ook [specifieke informatie voor leerlingen zelf.](#) 07

9. WAT ALS DE LEERLING OF OUDERS WENSEN HEBBEN DIE DE SCHOOL NIET KAN HONOREREN?

Hoorrecht betekent niet dat alle wensen worden ingewilligd. Scholen hebben zorgplicht: ze moeten zo passend mogelijk onderwijs bieden, maar zijn niet verplicht om alles wat de leerling of ouders vragen te doen. Ga in gesprek met de leerling over wat realistisch en haalbaar is. Het is belangrijk om verwachtingen te managen en duidelijk te maken wat wel en niet mogelijk is. De school bepaalt welke ondersteuning realistisch en haalbaar is binnen de mogelijkheden van de school.

Rollen en taken swv's en schoolbesturen

De overheid heeft het volgende beschreven voor schoolbesturen in het programma van eisen:

- Scholen betrekken op een planmatige manier en passend bij de leeftijd en de behoeften van leerlingen, de leerling zelf bij het vinden van de juiste ondersteuning, zodat het perspectief van de leerling een plek krijgt bij de invulling ervan.
- Samenwerkingsverbanden (swv's) hebben geen specifieke rol in het hoorrecht van leerlingen op het OPP, maar ondersteunen en adviseren scholen wel in het bieden van extra (complexe) ondersteuning in de reguliere context door middelen, hulpmiddelen, expertise en contacten beschikbaar te stellen, zodat kennis binnen het samenwerkingsverband verspreid wordt en zoveel mogelijk leerlingen in de klas binnen de reguliere context de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Samenwerkingsverbanden kunnen scholen ook ondersteunen door expertise beschikbaar te stellen om leerlingen te horen. Denk aan kennis delen, trainingen organiseren of helpen bij het ontwikkelen van goede gespreksvormen of eventueel vragenlijsten. Ze kunnen ook de verbinding leggen tussen reguliere en gespecialiseerde scholen.

Mogelijke toekomstige uitbreiding van het hoorrecht

Op dit moment geldt het hoorrecht alleen voor leerlingen met een OPP. De overheid hoopt dat dit leidt tot een breder hoorrecht voor alle leerlingen. In de wet staat ook dat als blijkt dat scholen onvoldoende uitvoering geven aan het hoorrecht, de regering kan besluiten om extra wetgeving in te voeren.

Meer informatie

- [Handreiking ontwikkelingsperspectief \(OPP\): een houvast voor regulier en gespecialiseerd onderwijs](#) (website Steunpunt Passend Onderwijs)
- [OPP-training.nl](#)
- [GO OPP-trainingen](#) (website Sectorraad GO)
- [Informatie over de Wet versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs](#) (website Ministerie van OCW)
- [Informatie over de Wet versterking positie ouders en leerlingen](#) (website Steunpunt Passend Onderwijs)
- [Publicatie van de Wet versterking positie ouders en leerlingen](#) (website Staatsblad)

Goede voorbeelden

van hoorrecht in de praktijk

Stem van de leerling

Een online magazine over de stem van de leerling in het vo.

Het beste besluit voor jou

Informatie voor leerlingen van de Kinderombudsman.

Met dit oudergesprek laat je de leerling floreren

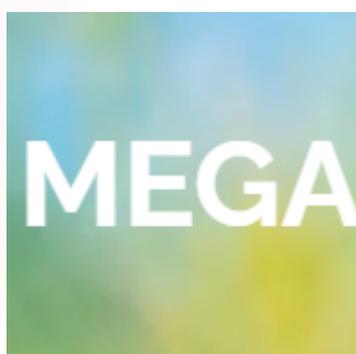
Een voorbeeld vanuit leraar24.

Kindgesprekken bij swv

Apeldoorn

Een filmpje over Proeftuintjes.

MEGA-ZIN

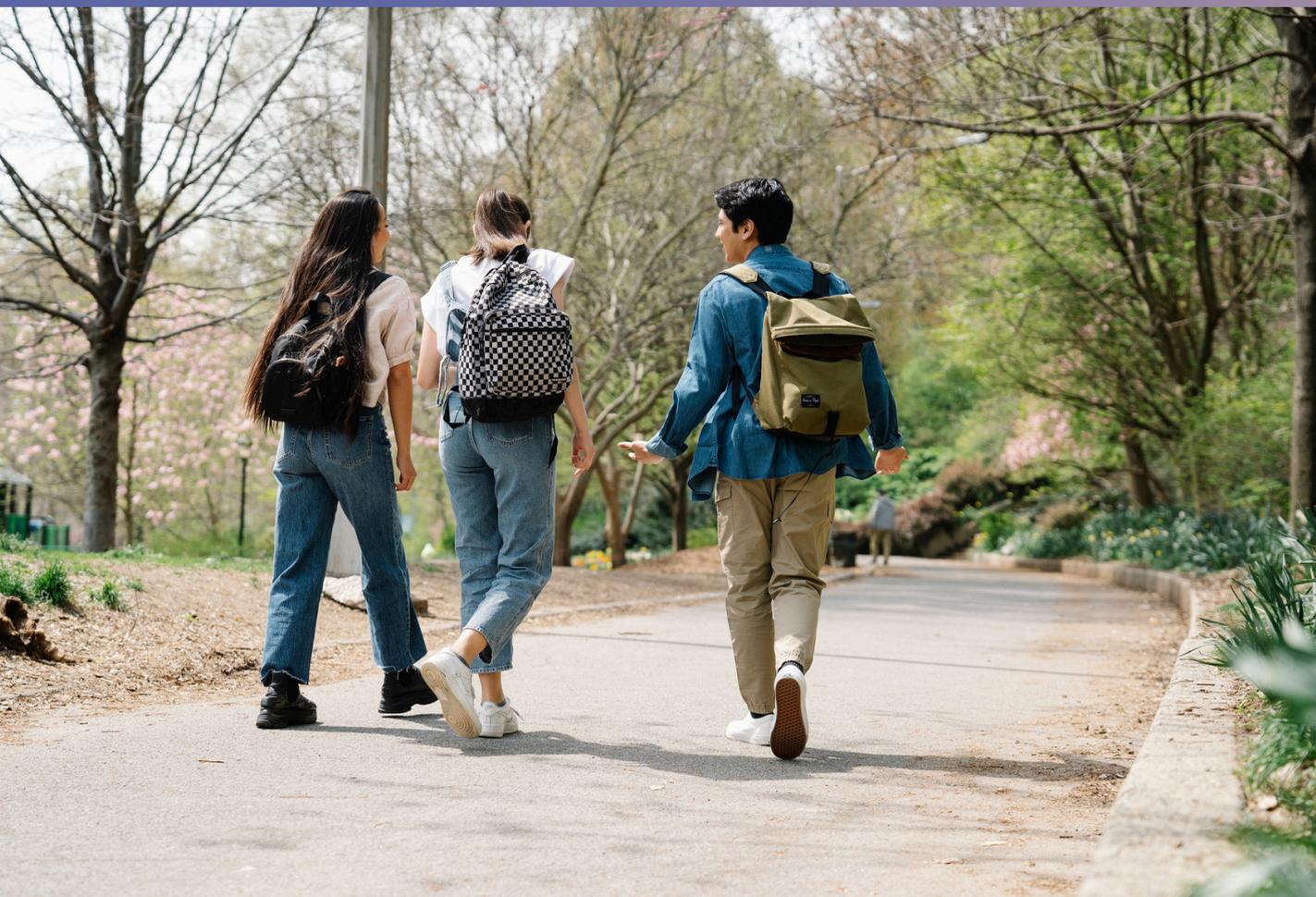
Proeftuintjestrject en kindgesprekken.

E-learning kindgesprekken

Leermodules van Noëlle Pameijer en Karen van Kooten.

Verwacht: filmpjes hoorrecht Filmpjes over hoorrecht volgen binnenkort.

Colofon

Deze factsheet is tot stand gekomen in afstemming met het ministerie van OCW, Inspectie van het Onderwijs, Sectorraad PRO, Sectorraad GO, Effectief Onderwijs en Nijkamp consult.